

Kapitalizem - socializem

Po svetu gre sedaj krilatice o obnovi. Vojna med velesilami je razkrila rane, ki na njih boluje organizem evropskih narodov in držav. Razkritje ran še ne pomeni ozdravljenja ran, vendar pa je nujni predpogoj za zdravljenje. Že stari zdravniki so ustvarili, kakor poroča znani rimski govornik in pisatelj Ciceron, to rečenico: »Ko je vzrok bolezni dognan, je tudi proces zdravljenja podan.«

Obnova Evrope pomenja predvsem gospodarsko in družabno ozdravljenje njenih narodov. To je prvenstveni smisel te krilatice, ki sedaj leti po Evropi od države do države. Priletela je tudi v našo državo ter vzbudila pozornost in pažnjo širših ljudskih množic. Časopisi so se o tem široko razpisali. Ne znajo pa nič določnega povedati, dokler ne bo vlada pojasnila svojih namenov in razkrila svojih načrtov, ki se tičejo napovedane gospodarske preosnove.

Da ostanemo na terenu stvarnosti in ne trapimo sebe in drugih s praznimi ugibanji o raznih možnostih, obrnimo svoj pogled na Francijo. Po svojem težkem vojaškem porazu je Francija prisiljena, da pristopi obnovi svojih notranjih razmer. Zakonska možnost obnove dela je ostvarjena s spremembo ustave francoske države, ki je odpravila ne samo prejšnji režim, marveč tudi prejšnjo državno ureditev ter postavila na čelo države poglavarja z upravno in zakonodajno oblastjo.

Državni poglavar maršal Filip Petain se sedaj na čelu nove vlade trudi, da predvsem popravi in uredi to, kar je kot neposreden naslednik v zvezi več ali manj z vsako vojno. To je vprašanje beguncev, ranjencev, prehrane in prometa. Begunci naj se vsi vrnejo domov in na delo, ranjenci in bolniki naj bodo deležni potrebne skrbi in nege, državljani naj dobijo nujno potreben kosček kruha, da ne bodo stradali, razdejana prometna sredstva naj se vzpostavijo. To so težka vprašanja, ki prizadevajo francoski vladi mnoge pereče brige.

Maršal Petain pa se ne zadovoljuje z rešitvijo nalog, ki se tičejo današnjega in jutrišnjega dne, marveč so mu pred očmi tudi take, ki segajo v bodočnost Francije. Ne zadostuje mu, da pomaga svojemu ljudstvu v najnujnejših potrebah sedanjosti, odstraniti hoče vse to, kar je povzročilo nesrečo in ponižanje

sedanjih dni, in na trdnih, novih temeljih zgraditi bodočnost Francije. V novem ustavnem zakonu je te temelje jasno določil, in ti so: delo, družina, domovina.

Družina v Franciji je razpadla, ker je zavrgla trden temelj krščanske vere in morale. Zavedala se ni niti svoje prvenstvene naloge, da bi dajala otroke francoski domovini. V istem razmerju, kot je rasla v francoskih družinah materialistično navdahnjena uživanja-željnost, je padala nataliteta (število rojstev). Praznile so se zibelke, polnili pa grobovi. Mladina, ki je vzrasla iz takih družin, je bila v primerjavi z drugimi narodi manjvredna po številu, pa tudi po duhu discipline in požrtvovalne domovinske ljubezni.

Kar se tiče prvega temelja, ki hoče sedanja vlada na njem zgraditi novo Francijo, Francijo dela, je maršal Petain v govoru v radiu (12. julija) to poudaril: »Temeljni vir moči za našo domovino je v delu vseh Francozov. Delo je svetinja. To delo sta pred vojno v enaki meri izrabljala in podcenjevala mednarodni kapitalizem in mednarodni socializem.« S temi besedami je francoski državni poglavar pokazal na dva grobokopa Francije.

Kapitalizem ni isto kot kapital. Kapital (denar, imetje, premoženje) je potreben za proizvodnjo, ki obstoji iz treh glavnih činiteljev: kapitala, produkcijskih sredstev in dela. Kapitalizem pa je izkoriščanje sil delovnega ljudstva za dosego čezmernega, povsem neopravičenega dobička. »Denar je bil,« kakor se je izrazil maršal Petain, »sredstvo za podjarmljenje.« Tako podjarmljenje človeka pod diktaturo denarja je greh zoper človeško dostojanstvo in zato ga je katoliška Cerkev ostro obsodila ter ga odločno zametuje.

Proti kapitalizmu je nastopil marksistični socializem ter razvnel proti njemu razredni boj delavskega sloja. To nasprotje pa je le navidezno, ker izhaja socializem iz istega materialističnega (duša in v Bogu temeljujoče zakone zanikajočega) načela kot liberalistični kapitalizem. Socializem je istega kapitalističnega svetovnega nazora ter je samo notranje-kapitalističen pokret nižjih slojev proti enostranskemu meščanskemu kapitalizmu. Socializem prav tako hlepi po vladstvu kapitala ter je kot boljševidem to hlepenje ostvaril v

Rusiji v najhujši obliki kapitalizma, v državnem kapitalizmu.

Kapitalizem in socializem sta tem nevarnejša za človeško družbo, ker na zunaj kažeta medsebojno nasprotstvo in celo sovraštvo, v resnici pa notranje med seboj soglašata in mnogokrat ter v marsičem med seboj sodelujeta. Maršal Petain je v svojem navedenem govoru tudi to ugotovil, ko je rekel: »Prav ta dva, namreč mednarodni kapitalizem in mednarodni socializem sta bila za nas toliko bolj usodna, ker sta se na videz borila drug proti drugemu, na tihem pa sta drug drugega štedila.«

Medsebojna zveza mednarodnega kapitalizma in mednarodnega socializma je prišla do najočitnejšega izraza v vladi ljudske fronte v Franciji. Daladier (vodja radikalov) je postal prijateljsko roko Blumu (voditelju socialistov) in Thorezu (voditelju komunistov, ki je potem ob začetku vojne pobegnil iz Francije v Nemčijo). Usodnejše vlade, kot je bila ta, Francija ni imela. Ta vlada je Francijo duhovno popolnoma razkrojila in vojaško tako oslabila, da je bil poraz na bojišču neizogiben.

Neizprosni boj tema dvema glavnima nasprotnikoma Francije je ne samo nujna logična posledica, ki sledi iz francoskega poraza, marveč tudi nujna življenjska potreba Francije. Če hoče Francija živeti, mora povsem zatreti kapitalistično svetovno naziranje meščanske in delavske oblike: liberalističnega kapitalizma in marksističnega socializma. V tem smislu je izjavil Petain: »Nič več ne bomo trpeli tajne zveze kapitalizma in socializma.«

Ta dva gospodarska sestava sta zanesla razdor med vrste francoskega ljudstva. Tega razdora mora biti konec. »Naredili bomo,« tako je rekel francoski državni poglavar, »konec sporom po mestih in naseljih. Nič več jih ne bomo trpeli, niti v tovarnah niti na selskih posestvih.« Denarju bo odslej odkazano tisto mesto, ki mu gre, in dana tista veljava, ki mu je svojska po njegovi narodi in ki je v skladu z dostojanstvom človeka in s potrebnim redom v človeški družbi. »Denar je,« je s poudarkom izjavil Petain, »premnogokrat sluga in orodje laži in je našo družbo spravil s prave poti. Od sedaj bo denar samo nagrada za storjeno delo.«

Kerec Franc:

Rešitev izseljenskega vprašanja je v dobro organiziranem združništvu!

Namen organizacije poljedelskih delavcev Zveza poljedelskih delavcev je ustanovljena zato, da našim sezonskim delavcem, ki so bili doslej prepuščeni samim sebi, pribori vse socialne pravice, kot: da se uredba o minimalnih mezdah in pa zakon o zavarovanju delavcev raztegneta na sezonske delavce, da bodo isti tudi doma v naši državi uživali te dobrine, enako kakor to uživajo ostali industrijski, obrtniški in stavbinski delavci in kakor to naši delavci uživajo v tujini. Razen tega hoče ZPD v Soboti zgraditi primerno delavsko zavetišče za stare in onemogle delavce. Med svojim članstvom hoče edino po krščanskih načelih gojiti moralno, stanovsko, narodno in državno zavest.

Izseljevanje je nujno zlo

ZPD z bolečino v srcu spremlja žalostno usodo našega slovenskega delavstva, ki je radi neugodnih prilik primorano v tujini služiti si svoj kruh. Izseljevanje je nujno zlo, ki mo-

ra čimprej nehati. Res je, da naši delavci zaradi razlike na valuti v tujini dobro zaslužijo. Mnogi so z zaslužkom že izplačali dolgove in tako rešili svoje posestvo gotove propasti. Toda, če bi delo in trud krvavih žuljev, ki so ga morali žrtvovati tujini, lahko služilo v dobro našemu narodu in naši državi, bi od tega imeli vsi neprecenljive koristi, tako pa imamo le nekaj denarja, naš narod pa zato boleha na duši in na telesu.

V tujino jih žene potreba

Zakaj silijo naši delavci v tujino? Večinoma radi nujne potrebe, le nekaj iz navade ali zaradi razvedrila. Največ jih pa silijo radi tega, ker doma v državi ni na razpolago dovolj dela. Število delavcev danes presega 14.000. Od teh lahko 4000 do 5000 živi par let doma, ne da bi njih družine radi tega kakor koli bile življenjsko ogrožene, ker imajo toliko zemlje, da se vsaj skromno lahko preživijo, če njihova posestva niso preveč zadolžena. Osta-

lih 9000 sezonskih delavcev pa nujno potrebuje dela in zaslužka, bodisi v tu- ali inozemstvu. V naši državi v najboljšem primeru lahko zaposlimo 3000 do 3500 delavcev. Za ostale tu ni dela na razpolago. Iz tega dejstva lahko vidimo, kako pereč je ta naš izseljenski problem.

Izseljensko vprašanje se ne da rešiti niti z javnimi deli

Kje in kako najti rešitev tega vprašanja? Zaenkrat, to je samo začasno, bi se dalo zaposliti te delavce pri javnih delih. Ta dela bi morala biti doma v Prekmurju. To pa zato, ker bi delavci v tem primeru lahko hodili domov prenočevati, od doma bi se hranili, bili v domači oskrbi in bi na ta način prihranili skoro ves zaslužek. Naš delavec nima dosti od tega, če gre kam drugam na javno delo, ker če zasluži dnevno 32-35 din, mora od tega potrošiti za hrano 10 din, za kruh 5 din, za stanovanje vsaj 2 din, za cigarete 2 din,